

FOTO IZLOŽBA NA KORZU »STOLJEĆE ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U RIJECI«

Slojevi najranije povijesti grada

Odabranim fotografijama predstavljeno je 12 lokaliteta, na kojima su otkriveni arhitektonski i urbanistički elementi antičke i kasnoantičke Tarsatike

RIJEKA » Na Korzu je jučer otvorena izložba »Stoljeće arheoloških istraživanja u Rijeci« koja putem odabranog fotografskog materijala predstavlja najznačajnije faze povijesti arheoloških istraživanja stare gradske jezgre i izvangradskog područja od 1914. do 2014. godine.

Autori izložbom žele skrenuti pozornost na jedan od najznačajnijih povijesnih perioda Rijeke – antički i kasnoantički – kad je grad uz more i rijeku Enej, današnju Rječinu, živio pod nazivom Tarsatika. Odabranim fotografijama predstavljeno je 12 lokaliteta u kronološkom slijedu, na kojima su otkriveni arhitektonski i urbanistički elementi antičke i kasnoantičke Tarsatike te novovjekovne Rijeke.

Predstavljeni materijali iznimno su vrijedna dokumentacijska građa na kojoj se rekonstruiraju slojevi najranije povijesti grada, koji se ne mogu vidjeti jer se nalaze ispod postojećih urbanih struktura ili su, pak, nepovratno uništeni

projekta Srednjovjekovna baština Kvarnera (SREBAK) koji obuhvaća istraživanje, interpretaciju i prezentaciju srednjovjekovne umjetnosti na području Kvarnera, ali i dijela kontinentalne Hrvatske.

Ciljevi projekta

Prema riječima predstojnice Katedre i voditeljice projekta dr. sc. Marine Vicelje Matijašić, jedan od ciljeva projekta bilo je i istraživanje pisanih i materijalnih izvora vezanih uz prostor Tarsatike, a izložba koju Riječani mogu razgledati do 10. travnja jedan je od načina da se rezultati znanstvenog istraživanja približe široj javnosti.

Prvi rezultat rada na projektu bila je izrada nove arheološke karte Tarsatike, u suradnji s arheologom Josipom Višnjicom, koja je također predstavljena na izložbi. Na web stranici projekta (srebak.ffri.hr) dostupna je i njezina interaktivna, multimedijalna verzija s opisom svih nepokretnih nalaza, a na istom mjestu može se pogledati i kratak film »Od Tarsati-

Gradani Rijeke zastajkuju pred panoima s fotografijama arheoloških istraživanja povijesti grada

ke povijesti imalo je društvo talijanskih intelektualaca - Societa di Storia Patria. Iz tog razdoblja datira prva muzejska dokumentacija, fotografije i članci koji pokušavaju osvijestiti važnost nalaza otkrivenih tijekom građevinskih radova, a u brizi za baštinu posebno se ističu Guido Depoli i Riccardo Gigante.

No, zaslužnih pojedinaca koji su pokušavali rasvijetliti što predstavljaju i kad su nastali vidljivi antički spomenici, poput Rimskog luka ili ostataka Liburnijskog limesa bilo je i prethodnim razdobljima. Jedan od njih bio je Claudio Marburg koji je početkom 18. stoljeća nacrtao prvi crtež Starih vrata.

O ranom interesu za baštinu svjedoči i pismo što ga je Ivan Anton de Benzoni, u to vrijeme modruški arhidakon, a kasnije senjsko modruški biskup, 1729. godine uputio braći Zeno u Italiji, s molbom da tekst u kojem opisuje antičke natpise na riječkim kamenim spomenicima objave u svom časopisu Il giornale de letterati d'Italia, tada vodećem u Italiji.

Limitirane mogućnosti

U razdoblju nakon Drugog svjetskog rata ključne figure riječke arheologije postaju Radmila Matejčić, kao djelatnica Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja, te Aleksandra Faber s Instituta za arheologiju u Zagrebu. Osamdesetih godina tu će ulogu preuzeti arheolog Nino Novak iz Konzervatorskog odjela, a Ranko Starac iz PPMHP te Josip Višnjic iz HRZ-a u najnovijem razdoblju.

Zbog strukture grada koji svoj kontinuitet ima od antičkog razdoblja, mogućnost arheoloških istraživanja na području povijesne jezgre Rijeke uvijek je bila limitirana. Do arheoloških nala-

za najčešće se dolazilo slučajno, prilikom infrastrukturnih zahvata i građevinske obnove Starog grada, sve do recentnog razdoblja. Sustavnije istraživanje gradske jezgre počelo je tek

u novom mileniju, a u idućim fazama trebalo bi obuhvatiti i dosad neistražene predjele poput Gomile na kojoj bi možda mogli pronaći odgovore na pitanja o povijesnim fazama

koje nedostaju. Najveću nepoznanicu predstavlja dugo razdoblje između 6. i 13. stoljeća, jer je to doba iz kojeg uopće nema arheoloških nalaza.

Nela VALERJEV

Autorice izložbe – Petra Predoević Zadković, Marina Vicelja Matijašić i Palma Karković Takalić

izgradnjama kasnijih vremena. Bogata fotodokumentacija također svjedoči o tradiciji i metodologiji arheološkog istraživanja, o razvoju načina dokumentiranja i prezentacije nalaza.

U suradnji s Gradom Rijekom, Pomorskim i povijesnim muzejom Hrvatskog primorja, Konzervatorskim odjelom u Rijeci, Societa di Studi Fiumani i dugim suradnicima, izložbu su realizirale dr. sc. Marina Vicelja Matijašić, Palma Karković Takalić i Petra Predoević Zadković s Katedre za umjetnost starog i srednjeg vijeka pri Odsjeku za povijest umjetnosti riječkog Filozofskog fakulteta.

Ova Katedra nositelj je

ke do grada Sv Vida«, kao i prva 3D rekonstrukcija ranokršćanske bazilike na lokalitetu Pul Vele crikve u Rijeci.

Povijesne kronike svjedoče da se interes za starine i antičku povijest u Rijeci, javlja već u 17. stoljeću, ali prva arheološka istraživanja, kako ističu autorice izložbe, počinju tek dva stoljeća kasnije i prate nastojanje gradske uprave da osnuje prvi gradski muzej – Museo Civico. U tom muzeju osnovanom 1893. godine završila je i prva grada otkrivena početkom 20 stoljeća.

U vrijeme Talijanske regencije Kvarnera važnu ulogu u otkrivanju slojeva antič-